

INFORMATIONSSKYLTA OM SLAGET VID LUND

1 Monumentparken. Monument över slaget. *Sammanfattande skylt om slaget.* **2 Lerbäckshög.** **3 Korsningen Kävlingevägen/Getingevägen.** Norr om denna korsning låg Väderkvarnshöjden och galgbacken. Här inleddes slaget. **4 Lundagård.** Domkyrkan och Kungshuset. *Information om biskopen Peder Winstrup.* **5 Skälshög.** Här låg det danska lägret. **6 Svenstorps slott.** Här hade den danske kungens sitt högkvarter, och Karl XI övernatade här efter slaget. **7 Lilla Harrie.** Här låg det svenska lägret. *Skylden finns inne på kyrkogården.* **8 Rinnebacksvad.** Platsen för svenskarnas övergång över Kävlingeån. **9 Krutmöllan.** Här flydde de retirande danskarna över Kävlingeån. **10 Norra Nöbbelövs kyrka.** Från kyrkogården ser man ut över fältet där slutstriden stod. Vid kyrkan har man funnit en av massgravarna från slaget.

Slaget vid Lund var ett fältslag under skånska kriget som stod den 4 december 1676 i ett område norr om Lund. Striden stod mellan en dansk armé under Christian V och en svensk armé under Karl XI. Det är ett av de blodigaste slag som stått på nordisk mark. Kriget var ett försök från Danmark att återta Skåne, Halland och Blekinge som förlorats till Sverige genom freden i Roskilde 1658.

◀ Monumentet över slaget vid Lund restes 1883 och är ritat av arkitekten Helgo Zettervall. Monumentet vill visa på försoningen och gemenskapen mellan Danmark och Sverige. Trots de många krig i det förflutna kan man nu leva i fred.

Om du vill lära dig mer om slaget och även få en guidning runt slagfältet kan du ladda ner Katedralskolans app. Appen beskriver både slaget och 1600-talets samhälle i filmer, animationer, bilder och texter. Slaget vid Lund finns som iOS-version och kommer i juni 2018 även för Android. Appen finns på svenska, engelska, danska och spanska.

Denna folder har givits ut av Lund Tourist Center som en guide över slagfältet.

Text: Göran Larsson.
Grafisk form, kartor och illustrationer: Lönegård & Co.

För mer information om slaget vid Lund se www.visitlund.se

Monumentet i Lund, foto: Ingemar D Kristiansen/Bilder i Syd, Framsidan: Målning av Johan Philip Lemke. Porträtt av Karl XI av David Klöcker Ehrenstrahl.

SLAGET VID LUND

1676

KARTOR OCH GUIDE TILL SLAGFÄLTET

För att återta Skåne, Halland och Blekinge som förlorats till Sverige genom freden i Roskilde 1658 förklarade Danmark Sverige krig på hösten 1675 och i juni 1676 landsteg en dansk armé vid Råå söder om Helsingborg och återerövrade på kort tid Skåne och Blekinge. Den enda plats som var kvar under svensk kontroll var Malmö som hade starka befästningar. De svenska styrkorna i Skåne var svaga och fick dra sig tillbaka till Småland.

I augusti 1676 möttes danska och svenska styrkor i ett slag utanför Halmstad. Svenskarna segrade och den danska armén drog sig ned i Skåne för att gå i vinterläger och undvika fler strider under året. Svenskarna följde efter och i november låg de båda arméerna i varsitt läger norr om Lund, inom synhåll för varandra men skilda åt av Kävlingeån.

Vid månadsskiftet november/december var läget för svenskarna desperat. Man led stor brist på förnödenheter och sjukdomar spreds bland soldaterna. Man beslöt då att satsa allt på ett anfall mot det danska lägret. På natten till den 4 december gick den svenska armén över den frusna ån. Den svenska armén bestod av omkring 8 000 man och den danska av omkring 13 000 man. Båda arméerna leddes av sina kungar, Sveriges Karl XI och Danmarks Christian V.

Karl XI återvänder till slagfältet.
Målning av Johan Philip Lemke. ▼

SLAGETS FÖRLOPP (angivna tider är ungefärliga)

02.30 lämnade den svenska armén sitt läger vid Lilla Harrie.

04.00 påbörjades övergången av Kävlingeån på isen vid Rinnebäcksvad.

07.00 var täten på de svenska trupperna framme i höjd med Stångby kyrka. Vid denna tidpunkt upptäckte danskarna vad som hänt och intog snabbt full stridsberedskap. Svenskarna fick då överge planen att anfalla det danska lägret och fortsatte mot Lund. Danskarna valde att från sitt läger öster om svenskarna även de marschera mot Lund.

08.30 möttes de båda arméernas förtrupper vid den så kallade Väderkvarnshöjden vid Lunds dåvarande norra stadsgräns. Efter en kort strid togs höjden av svenskarna. Omedelbart efter denna inledande strid möttes de båda arméernas huvudstyrkor med 2 000 ryttare på vardera sida mellan Väderkvarnshöjden (nuvarande kvarteret Bryggeriet) och Lerbäckshög (vid Monumentet).

10.00 Efter hårda strider pressades danskarna bakåt och började fly mot sitt läger vid Skälshög och vidare mot Kävlingeån, förföljda av svenskarna med Karl XI i spetsen. Största delen av de danska trupperna och däribland kung Christian V räddade sig över ån och fortsatte mot Landskrona, men till sist

Pikenerare var soldater utrustade med en fyra meter långpik främst avsedd för att stoppa anfallande kavalleri. ▼

brast isen och hundratals danska soldater drunknade. Karl XI och den svenska ledningen befann sig nu långt borta från det egentliga slagfältet vid Lund.

10.00–12.00 gick återstoden av de båda arméerna i strid längs vägen mot Kävlinge mellan Vallkärra och Lerbäckshög. Danskarna var här överlägsna och de svenska styrkorna blev hårt trängda. Efter hårda strider drog sig båda sidor tillbaka för att reorganisera sina styrkor och rörde sig sedan söderut mot Lund.

13.30–15.00 fortsatte striderna omedelbart norr om Lund. Svenskarna blev åter hårt trängda och danskarna förberedde ett slutanfall för att ge svenskarna nådstöten. Då inträffade något som helt förändrade läget.

Omkring 15.15 återkom Karl XI överraskande till slagfältet med omkring 1 000 ryttare. För att inte bli omringade vände sig danskarna norrut för att möta de svenska styrkorna. Danskarnas överlägsna antal stoppade svenskarna men kungen själv lyckades ta sig genom de danska linjerna fram till Lund och fick de svenska styrkorna där att anfalla norrut mot danskarna som nu blev omringade av svenska trupper.

15.30–16.30 stod slutstriden i terrängen mellan Norra Nöbbelöv och Vallkärra. De danska styrkorna blev nu hopträngda från alla håll av svenska styrkor. Det blev en kort men oerhört blodig närstrid mellan de utmattade trupperna. Dagen gick mot sitt slut och i det tilltagande mörkret lyckades resterna av den danska armén undkomma och dra sig tillbaka mot Landskrona.

Den svenska armén hade trots dansk överlägsenhet segrat i slaget vid Lund men förlusterna i människoliv var fruktansvärda. De danska förlusterna uppgick till minst 6 000 man och de svenska till kring 3 000 man. Förluster på upp emot hälften av det totala antalet stridande är mycket ovanligt i krigshistorien.

På grund av kölden kunde man inte gräva några gravar utan liken fick ligga vid kyrkogårdarna till i början av februari 1677. De döda lades i massgravar där man inte gjorde någon skillnad mellan danska eller svenska soldater. 1995 hittades en sådan massgrav på Norra Nöbbelövs kyrkogård. På platsen finns idag en minnessten.

En svensk förlust i slaget vid Lund hade sannolikt avgjort kriget i dansk favör men segern gjorde att svenskarna kunde stanna kvar i Skåne och fortsätta det som skulle komma att kallas skånska kriget. Striderna fortsatte till september 1679 då fred slöts i Lund. Kriget ändrade ingenting, gränserna förblev oförändrade.

Svensk ryttare från slaget vid Lund. I hatten syns den halmviska som användes som igenkänningstecken av de svenska soldaterna. Man hade ännu inte enhetliga uniformer. Danskarna bar ett vitt band runt armen. ►

Lund 1676. Detalj ur Erik Dahlberghs skildring av slaget. ▼

